

Posudek školitele na diplomovou práci Elišky Babkové: Trendy a kontexty prokreačního chování v Německu, Rakousku a Švýcarsku

Německy mluvící země patří dlouhodobě mezi regiony s velmi nízkou úrovní plodnosti. Jejich historický vývoj nebyl stejný a také kontexty, formálně podobných hodnot ukazatelů plodnosti, nemusí být totožné. V současné době, kdy se v řadě dalších zemí rodí málo dětí, je poučné se zabývat trendy a strukturami plodnosti (respektive jejich faktory) v populacích s delší zkušeností s tímto fenoménem.

Předkládaná diplomová práce Elišky Babkové má rozsah 137 stran včetně příloh, z toho vlastní text představuje 120 stran. Je rozdělena do sedmi kapitol. Po úvodu následuje kapitola věnovaná terminologii, metodologii a zdrojům dat. Dále je představen pohled do historie zkoumaných zemí. Stěžejní části jsou postupně zaměřeny na analýzu plodnosti (vývojové trendy počtů dětí narozených celkem a mimo manželství, změny úhrnné a generační plodnosti a časování), na šetření postojů obyvatel a na kontexty rodinných politik.

Na počátku autorka zmiňuje důvody vedoucí k vymezení tématu diplomové práce a specifikuje čtyři studované regiony (Německo je zkoumáno odděleně pro bývalou NSR a NDR). V metodické části jsou nejdříve uvedeny rozdílné definice živě narozeného dítěte praktikované ve zkoumaných zemích. Následuje popis použitých demografických a statistických metod, včetně citací a datových pramenů. Metody jsou srozumitelně a správně popsány a v dalších částech vhodným způsobem aplikovány. Čtvrtá kapitola, kterou začíná stěžejní část, je věnovaná vývoji plodnosti ve zkoumaných zemích jednotlivě a na konci v komparativním pohledu. Tato část je příkladná přehledným zpracováním tématu pomocí tradičních demografických nástrojů v transversálním i longitudinálním pojetí. Autorka zde využila všechny přístupy klasické demografické analýzy a zhostila se tohoto úkolu se ctí a také maximálně využila různé datové zdroje. Sociologicky laděná je pátá kapitola nazvaná: *Postoje obyvatel bývalé NDR, bývalé NSR, Rakouska a Švýcarska k rodičovství a měnícím se rolím mužů a žen*. Na počátku byly v této kapitole vytyčeny pracovní hypotézy, které jsou dále ověřovány pomocí vícerozměrných statistických analýz dat výběrového šetření European Values Study. Autorka však logicky začíná uvedením deskriptivních charakteristik respondentů a distribucemi jejich výpovědí. Další text páté kapitoly je tematicky rozdělen do dvou částí, z nichž první je věnována *Postojům k rodičovství* a druhá *Postojům k měnícím se rolím mužů a žen*. Metody použité k vyhodnocení *Postojů k rodičovství* (chí-kvadrát, koeficient kontingence a adjustovaná rezidua) svědčí o autorčině profesionalitě, protože užitě statistické přístupy posloužily jako nástroje k zasvěceným komentářům. Ve druhé části páté kapitoly byla pro studium problematiky *Postojů k měnícím se rolím mužů a žen* zvolena faktorová analýza, přičemž autorka po jejím provedení použila pro další interpretace nikoliv hodnoty faktorových skóru, ale nejsilněji korelovanou proměnnou s daným faktorem. Tento méně tradiční přístup vlastně umožnil čtenářsky srozumitelnější interpretaci získaných výsledků. Také tato část je fundovaně zpracována. Celou práci potom logicky dokresluje šestá kapitola věnovaná historii a hlavním rysům rodinných politik zkoumaných zemí. Tato kapitola je uvedena vstupem zaměřeným na definice a typologii rodinné politiky.

Hodnotíme-li předloženou diplomovou práci Elišky Babkové jako celek, lze říci, že zvolené téma je aktuální. Po stránce obsahové, metodické i datové je velmi kvalitně zpracováno. Práce je dobře stylisticky napsána a pečlivě technicky provedena (nalezený překlep na str. 28 první odstavec: má být *Spolkovou republiku*). Splňuje všechna kritéria kladená na diplomové práce, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Prof. RNDr. Jitka Rychtaříková, CSc.